

Pályázati anyag

B A B Ó C S Á R Ó L

Babócsa nagyközség Somogy megye déli részén fekszik. Bolhó, Heresznye, Vizvár, Bélavár, Péterhida, Komlósd, Somogyaracs, Rinyaujnép, Háromfa, Bakháza községek központja volt. Fejlett kereskedelmi és ipari hálózattal rendelkezett. A községek szükségleteit mesteremberek látták el.

Részben az életforma megváltozása, részben Barcs és Nagyatád várossá fejlesztése /urbanizáció/ következtében sokféle szakma feleslegessé vált.

A sok iparos szakma közül az asztalos, a bognár, a lakatos és az üvegező szakmákat, s azok képviselőit mutatjuk be:

Milávecz István
asztalos

Asztalos mesterség

Milávecz István 63 éves, Babócsán született. Édesapja szabó iparos mester volt. Tanácsára tanulta meg a mesterséget, amelyet menet közben kedvelt meg. Hauer Károlynál tanulta a szakmai fogásokat, aki az akkori idők legelismertebb asztalosa volt. /nevét később Halmos Károlyra változtatta./ 1941-44-ig inaskodott itt, s megszerezte a segédlevelet.

Dolgozott tehát Hauer Árpádnál, a helyi KTSZ asztalosműhelyében, Illés Mihálynál az asztalos kisiparosnál 5-6 évig, a tanácsnál technikai dolgozó 1963-1978-ig. Barcson 6 évig üzte a mesterségét, s rokkantsági nyugdíjba vonult. Közben a háznál javításokat végzett.

Az asztalosok sokat dolgoztak, nyáron reggel 7 órától délután /este/ 8-ig, télen pedig reggel 7 órától délután 5-ig. Egészen a felszabadulásig így volt ez.

Az elkészült munkadarabjai közé a "bölcsőtől a koporsóig" minden beletartozott.

Szerszámok:

- gyalupad /amelyet saját maga készített/
- menetvágó
- gélláda
- enyvezők
- különböző gyalu: kézi naggyalu
ropánt = eresztőgyalu
egyengető
mutgyalu
simitőgyalu /3 fajta/
szoritőgyalu
2 goromba duplagyalu /pucoláshoz használták/
1 sropgyalu = ives, keskeny 3-4 cm /ives= holo
los lefele ives/
holkergyalu

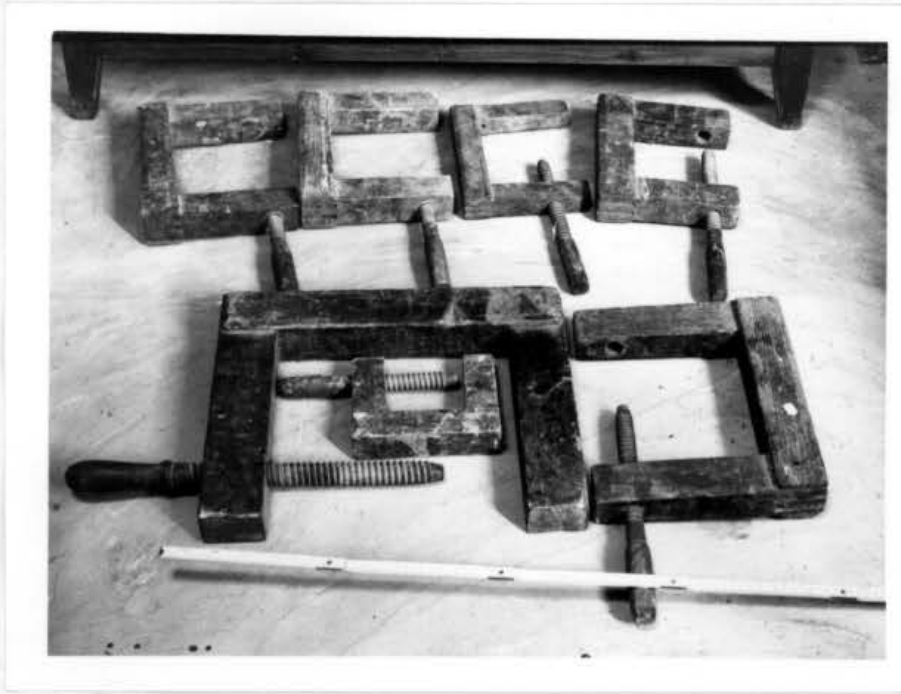
A helyi néprajzi gyűjteményben található asztalosszerszámok képekkel illusztrálva:

Bal felső sarokban favéső kalapács azaz bunkó hossza: 34 cm, mellette kéziszorító, alatta a polcokon különböző idomgyaluk.

Lent az utolsó polcon különböző méretű kézi fafurók láthatók.

Különböző méretű asztalos kéziszorítók.

Asztalos szorítók /enyvező/

Pista bácsi iparát rokkantsága miatt már nem folytatja.
Őriz egy pár asztalos szerszámot, melyeket fényképen mutatunk be.

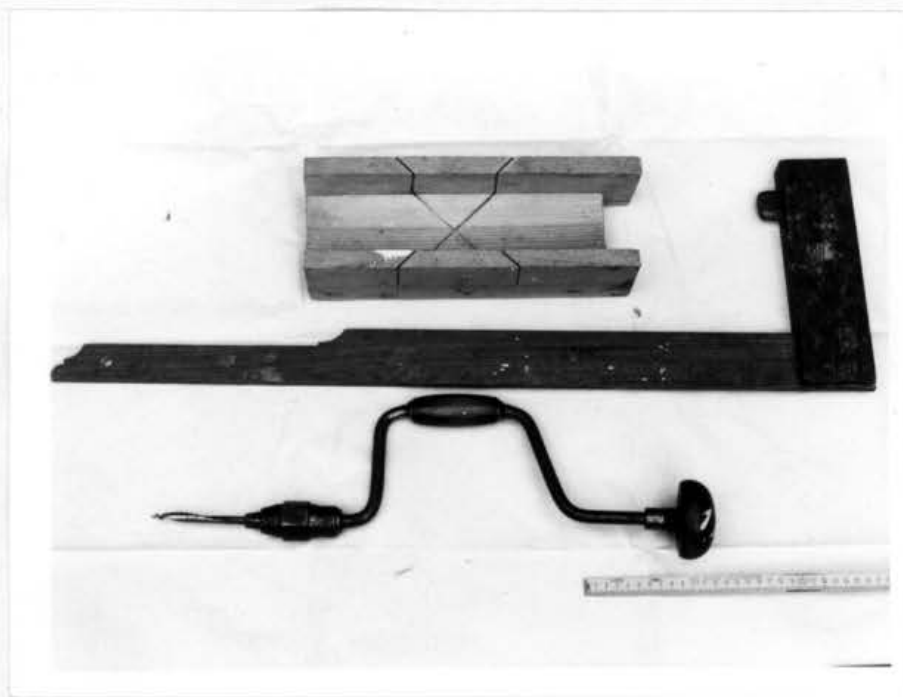

rókafarku fűrész

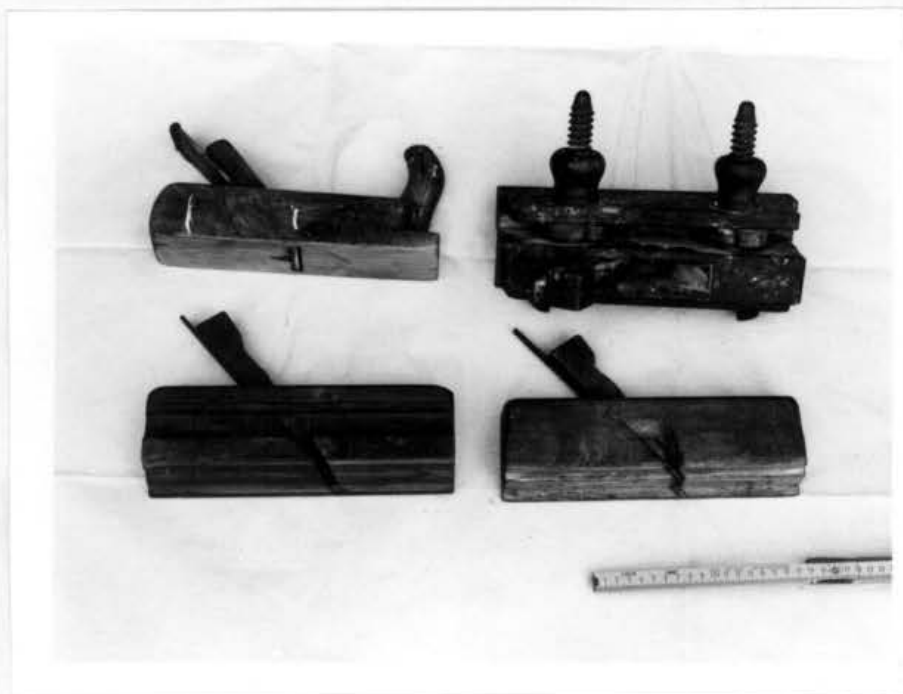

rámás kézfűrész

7.
Komoly Mezei Múzeum
14-87
Kézírási archív

gérláda /gélláda/ derékszögmérő, furó.

dupla pucológyalu, ajtóhoz kefelőgyalu, pulgyalu, falcgyalu

Különböző csigafurók, centrum, vagy központi furók, lukvéső és különböző méretű laposvésők.

Nyersanyag:

A helyi deszkakereskedőtől /Laufer/ szerezte be szükségleteit.

A fa anyaga és méretei; deszkákra vágva:

- fenyő,
- lombos fa: szilfa, kőris, tölgy
- enyvezett lemez /a háboru alatt már volt/

deszkák:

- fenyő félcolos /13 mm-es/ 1 col 26-27 mm-es volt.
- épülethez 5/4 col:3 cm /kb/
- gerenda 6/4 col:4 cm kb
- lécs 2 col: 5 cm
- sokfajta deszka volt 3 col: 7,8 cm.

A deszkákat száradóra tették. 3-4 darabot egymás mellé 4-5 m magasra raktak. Közéjük léceket tettek, hogy jobban átjárja a levegő.

Műhely:

A háznál csak alkalmi műhelye volt /amire Pista bácsi emlékezett az alábbiakban olvasható/:

A gyalupadon volt a kalapács, a fogók, a gyaluk, alatta gér-
láda, amely 45°-os szögben vágja el a deszkát, eresztőgyalu.
A falon jobb kéz felől enyvező szorító.

A asztal elkészítési módja:

Az asztallap hossza-szélessége 100x70 a ráhagyás miatt.

1. Az asztallapot méretre vágták,
2. Az oldalak szélességét, vastagságát is méretre vágták,
3. Megjelölik a csapok helyét, hosszát,
4. Asztalláb vésése/lyukvésővel történt/
5. Párhuzamos vonalzóval meghuzták a csap helyét, leslittülték kétoldalt.
6. Csapok hegyét gélbe vágták /45°-os szögben/, lesimitották a lapokat.
7. Összeegyezés szintléccel.

Az asztalosnak pontosan kellett dolgozni. A ráhagyás miatt 100-asra kivágott 4-5 deszkalap szorítóval lett összeszorítva, majd ezt követte az asztallap abriktolása, egyengetése.

Részletesebben:

Egymás mellé rakták bőrösen /gyalulás nélkül/ a deszkákat. Két szorító /enyvező szorító/ közé tették de úgy, hogy gyenge luft maradjon a deszkák középső részén, a szélén pedig pontosan kellett egyezniök. A deszkákat ezután az egyeztetés után enyvezéskor egymás fölé kellett helyezni meghatározott módon, az enyv gyors száradása miatt. Enyvezés után a kigyalulás következett. Utána bemérés a lábtól 5 cm-re. Lábakat szögelve rögzítették az asztallaphoz.

Utolsó simítás üvegpapírral történt /csiszolópapír/. Éleket nem lehetett hagyni. Az asztalt fehérrel festették, krajner zománcsal, mely kemény, tükörfényes, ütésálló.

A festéket házilag is el lehetett készíteni: lenolajkence, terpentín, lakk, porfesték, melyet az asztalosműhelyben is előállítottak festékdaráló segítségével. /Leginkább az inasok munkája volt/.

Az asztalos tehát elkészített mindent a bölcsőtől a koporsóig, de javításokat is elvállalt. Milávecz Pista bácsinak nagyon sok javítási munkát vittek, melyet lakásán készített el és el is vitt a megrendelő szekérrel.

A téli időszakban állították elő az asztalosok a vásári árut, melyet a helyi vásáron értékesítettek. Babócsa régi vásároló helység lévén az értékesítés könnyen megtörtént.

Az asztalosok politurozással, pácolással, lakkozással védték az elkészült árut, de a portéka tárolására ritkán volt szükség, mert az árut azonnal elvitték.

Az árut terményben is fizették, de később forinttal, is. A háboru előtti időkből 1-2 termék árára emlékszik pl: 6-7 pengő a gyerekcipő, 30-40 pengő a nagykabát.

Az iparos jobban élt mint a parasztember, mert nem evett olyan sok száraz élelmet, s nagyobb volt a tekintélye is mint a parasztembernek.

Iparostól függött az, hogy milyen pozíciót töltött be az a faluban, tehát munkája által itélkeztek.

Az iparosok jobban éltek mint a parasztemberek, de szakmájuk mellett állattartással is foglalkoztak ellátva ezzel a család szükségleteit.

- 9 -

Milávecz Pista bácsinak gyermekei nincsenek, szaktudását,
a szakma szeretetét átadni így nem tudta.

Babócsa 1987. augusztus 21.

Szakács Ibolya
/Szakács Ibolya/
adatgyűjtő/

GOMBOV MEGYEI MUSEUM
9487
Képtári 8/8/24

Putics Mihály
bognármester

Bognár mesterség

Putics Mihály a ma már 78 éves nyugdíjas a bognár szakma specialistája volt. Nyugdíját a helyi "Határőr" Mezőgazdasági Termelőszövetkezetnél szerezte meg. Babócsán született 1909. szeptember 18-án. Szülei szegény földművelő emberek voltak. A családból egyedül ő szerezte meg a bognár iparosmesterséget. A szakmát Papp Istvánnál sajátította el, aki Babócsán a bognár szakmában nagy tekintélynek örvendett. Három évig inaskodott itt, 1928-ban pedig segédlevelet kapott. /1.sz. melléklet/ Még három évet dolgozott mesterénél segédként. Segéd volt Kiskanizsán, Csokonyavison-tán is. A mesterlevelet 1936-ban szerezte meg.

Önálló műhelyét a szülői házban alakította ki. Már 1936-ban elkezdte gyűjteni saját erőből a szükséges eszközöket. Saját maga készítette a gyalupadot, mely még a mai napig is használat alatt áll. Összeállítását már Papéknál való segédkezése idején elkezdte. Alja tölgyfából, felső lapja szilfából, facsavarja gyertyánfából van. A most már szintessé alakított épülettel összefüggő épületrészben volt a műhely, mérete már kisebb lett, s egész más funkciót tölt be, a megváltozott életforma miatt.

A műhely alapterülete 4,5x6 m, magassága pedig 3 m. / 2.sz. melléklet/

Az szerszám neve: /amelyre Miska bácsi emlékezett. A csillaggal jelöltek megtalálhatók a honismereti szakkörünk néprajzi gyűjteményében.

Kispolcon:

- vonyókés
- balos véső
- furdancs
- cigányfuró /különböző méret/
- kézi keresztfuró
- fülesvéső

gyalupadon:

- gyalu^x/40-45 széles/^x
- eresztőgyalu
- faragó szerkeze
- nagykalapács

falon:

fűrészek:

- róka farku
- vonyófűrész^x /2 m hosszú/
- különböző méretű kézfűrész

falhoz támasztva:

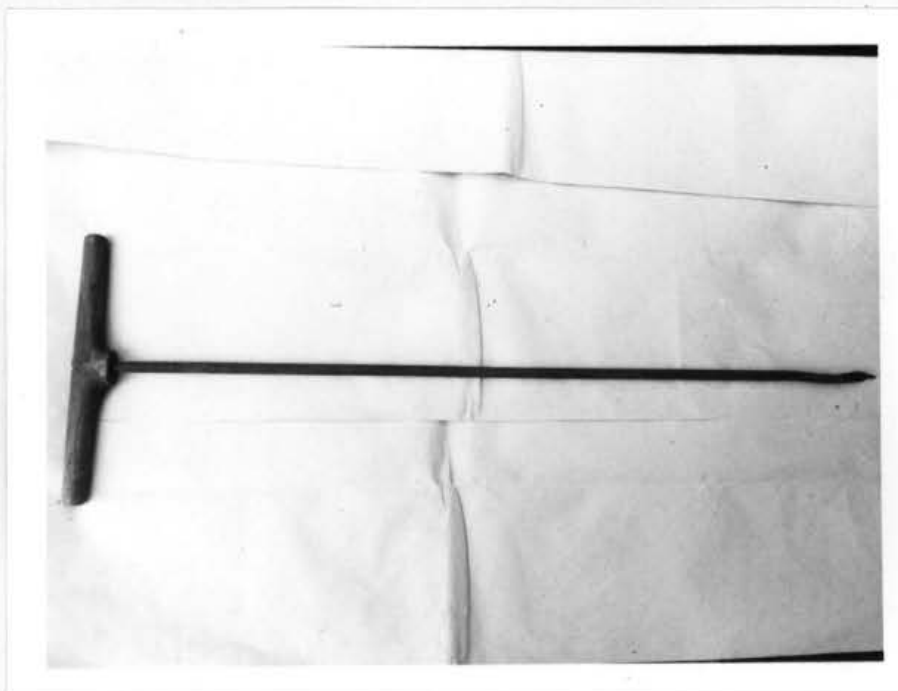
- deszkavágó^x
- fűrész /4. fénykép/

Nagy méretű furók:

- kézi lyukfuró^x /1.fénykép/
- kézi kerékagyfuró^x/2.fénykép, 3. fénykép/

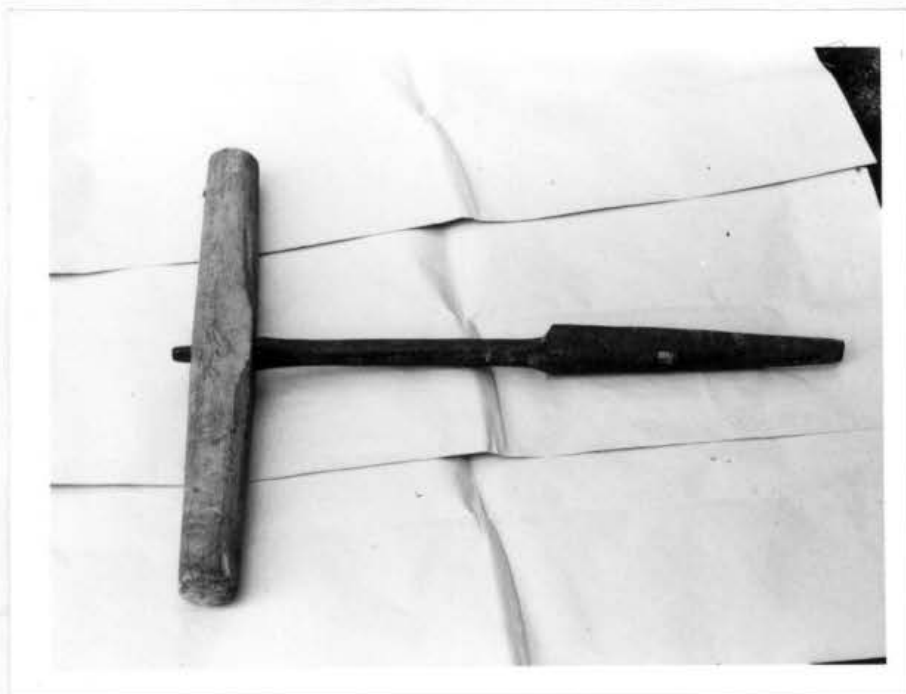
Szükséges eszközök ezen kívül:

- vonyószek,^x 5.fénykép/
- kerékszék
- kézzel hajtható eszterga

1. fénykép

furófej hossza: 1 m
meghajtó hossza: 32 cm

2. fénykép

furófej hossza: 82 cm
meghajtó hossza: 62 cm

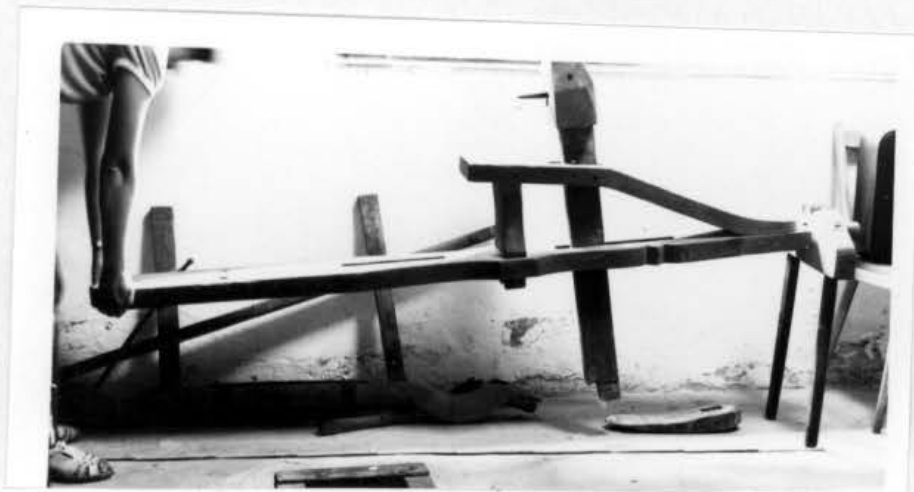

3. fénykép

furófej hossza: 87 cm
meghajtó hossza: 60 cm

4. fénykép

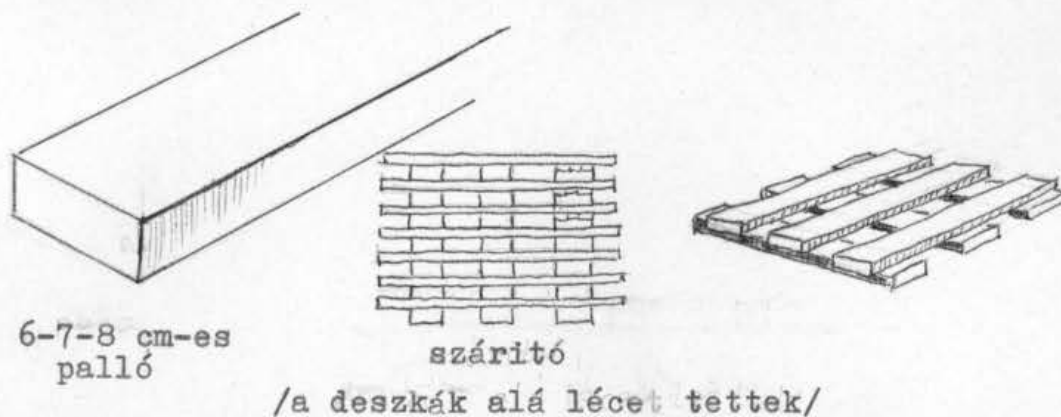

5. fénykép

A tsz-ek megalakulásával ő is bevitte eszközeit a közösbe, tagja lett a szövetkezetnek, s nyugdíjazásáig itt dolgozott. Három hintót is készített 1959. után a tsz. részére. /"Határőr Mg. Tsz. Babócsa/"

Anyagbeszerzés:

Nyersanyagot, a fát a babócsai erdős birtokosságtól szerezte be. Leginkább keményfára volt szüksége a mesternek, mely a kőrisfa, akácfa, és a szilfa volt. A felhasznált fának száraznak kellett lennie, ezért 1 évig kellett szárítani. A fát 6-7-8 cm-es pallókba /padló/ fűrészelték, így került a szárítóra.

Parasztszekér tartozékainak elkészítési munkamenete:

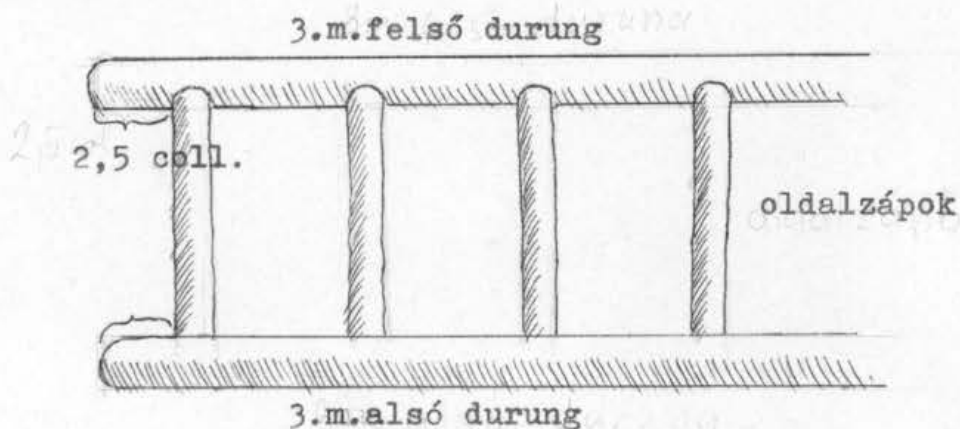
A munka eszközei közé tartoztak a minták /sablonok/ is, melynek segítségével a már száraz fából kivágta a mester a szekér alkotórészeit, tartozékait.

Mintáik voltak a kocsi elejének, a kocsi hátuljának is. A kocsi hátulja rövidebb anyagból készült, mint az eleje. /3. sz. melléklet/

A szekérnek két oldala is volt, ezeknek a hossza egyenként 3 méter. A kocsi oldalán az oldalzápok mérete 56-60 cm-esek.

A kocsioldal alsó és felső durungját kifurta /az első furás és az utolsó a durungvégektől 6,5-7 cm távolságokra voltak, a többit pedig elosztotta/, ebbe illesztette az oldalzápokat. Ehhez a művelethez csigafuróra, kalapácsra is szüksége volt. A furásnál vésésnél vigyázni kellett a helyes méretre. Az összeillesztés után összehúzták a kocsioldalt.

A szekér kereke /4. sz. melléklet/

A kerékagy készítése

A kerék agya szilfából a talpa kőrishől, a küllők pedig akácából áll. Régen a bognár mértékegysége a col volt, 1 m, 38 colnak felelt meg.

A kerékagy megformálása kézi esztergával történt, melyet gyakran Miska bácsi felesége hajtott. A kerékagy hossza 14 col volt. /6. fénykép/ Kézi lyukfuróval átfurta, majd kézi kerékagyfuróval olyan méretű lyukat furt, amelybe belefér a tengelypörsöly, /puska/, és a tengelyvégtok /stészli/. /7. 8. fénykép/

A szekér kerékagyába a küllők helyét is ki kellett vésni, ahol az első három kijelölte a többit is. A szekér hátul-só kerekének agyába 12, az első kerékagyba pedig 10 lyukat furt a bognármester.

6. fénykép

7. fénykép
/tengelypörsöly/

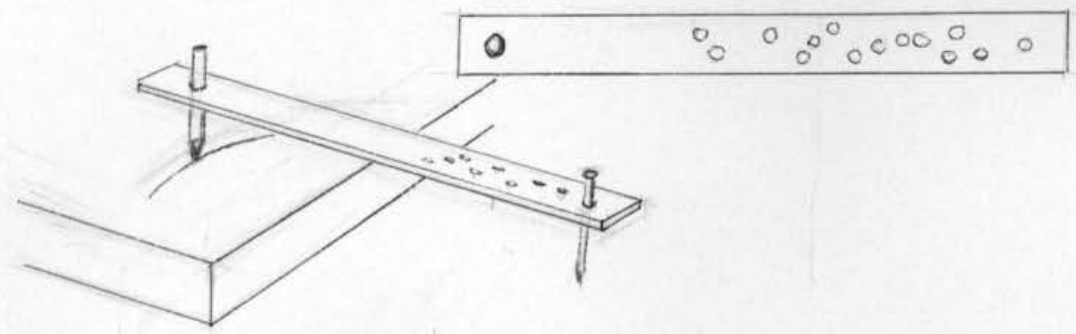

8. fénykép
/tengelypörsöly és tengelyvégtok/

A kerékagyra vaspántot, más néven agykarikát erősített a kovács, hogy ne repedjen meg, elbirja a reá eső terhelést.

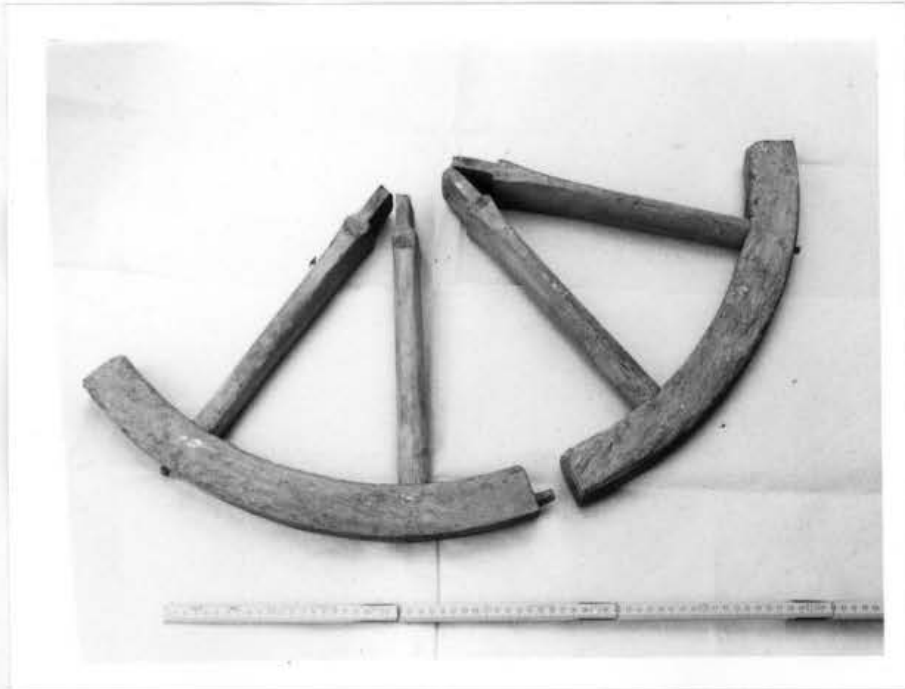
A keréktalp készítése:

A keréktalp a kerék magassága egyben. Saját készítésű körzővel oldotta meg a mester a talp kiszabását:

Egy kb. fél méteres vonalzó ez, mely különböző helyeken a coll mértéknek megfelelően lyukak mutatták a mértéket. Az egyik végében ceruza, a másik végén valamelyik mértéknél szeg volt beledugva.

A talp hossza 18 col volt. A keréktalp vastagsága mai mérték szerint 5-6 cm. /9. fénykép/. Az első kerék magassága 79 cm, a második keréké pedig 95 cm.

9. fénykép

A szekér első kerekén 5 talp, a hátsóra viszont 6 talp került. Minden talpban 2 küllő van. A talpba be kellett jelölni /mérni/ a küllővég, a boka helyét, melynek kifurását 22-es furóval végezték. Két talpat csapszög fog össze /ld: a fényképen/. A küllők végén faék erősítést használtak. Miután felkerültek a keréktalpak, a felesleges talpvéget le kellett vágni.

A vasalást a keréken a kovács végezte, vastalpat tett rá, melyet szegvinklivel erősített rá. A szegvinklit mindig a küllőnél verte bele, nehogy a keréktalp elrepedjen.

A parasztszekér nagy teljesítménye volt a bognárnak, mert régen jóformán egyetlen szállító eszköznek számított. A faluban, s a faluk közt a szállítást így oldották meg.

Munkadarabjait megrendelésre készítette Miska bácsi, akit a faluban "küllős" Misi bácsiként tiszteltek. Hogy mennyit fizettek munkadarabjaiért, arra már nem emlékezett. Az áruért, vagy javításért eljöttek és elvitték, a szállítás miatt nem volt gondja a bognárnak. A bognár volt az a mindenhez értő iparos, aki még hordókat is készített. Miska bácsi a bognár mesterségen belül leginkább parasztszekeret és a tartozéka-
it készítette.

A családban gyermekei egész más szakmát tanultak, más szakterületen tevékenykednek, ez a kihaló szakma nem talált követőre.

Az ipar gyakorlása mellett volt tehene, anyakocája, mely a család ellátását szolgálta.

Putics Mihály bácsi elbeszélése szerint akkoriban Babócsán /II. világháborúig/ a legtekintélyesebb iparosok Papp István bognár, s Hauer Árpád asztalos voltak.

Babócsa 1987. augusztus 21.

Zomboriné Gaál Borbála
/Zomboriné Gaál Borbála/
adatgyűjtő

Másolat

404. szám
1928.Bélyeg helye:
4 4
fillér fillér
1926 1926.

Pecset helye:

BABÓCSA ÉS VIDÉKE
IPARTESTÜLET
1894.

S e g é d l e v é l

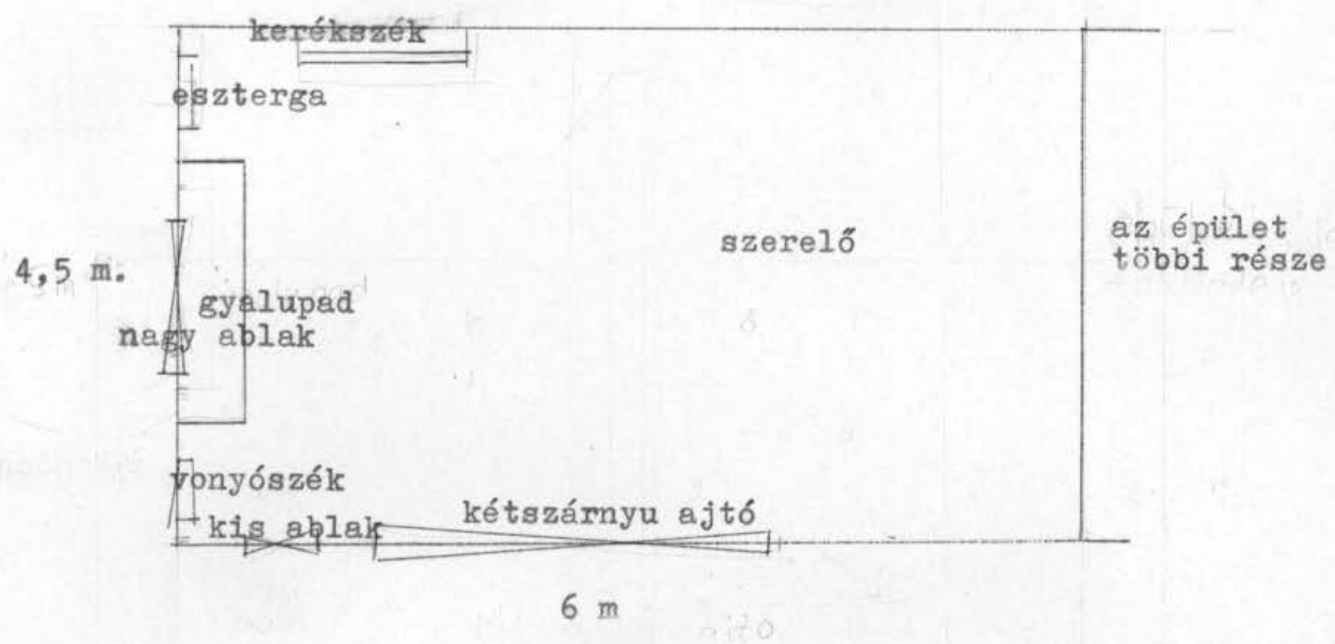
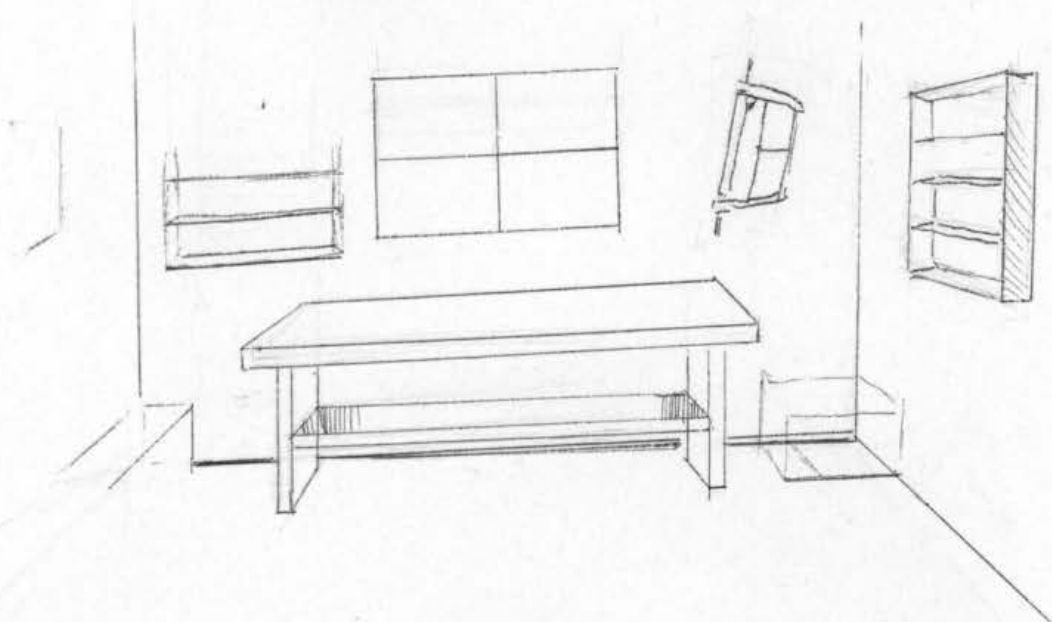
Putics Mihály
 .....
 bognár tanoncot, aki Babócsán ..... 19.09. évi
 szeptember hó 18.-án született, az Elemi ..... iskola
 V. osztályát elvégezte, Papp István bognár
 mester műhelyében 19.27. évi február hó 14. -től
 19.28. évi február hó 13.-ig tanonci szakbavágó munkát
 végzett, a Babócsai ..... tanonciskola II. évfolyamát
 ..... / jó / ..... eredménnyel elvégezte és az 192.8. évi
 február hó 11.-én tartott segédi vizsgálaton
 bognár iparban jó ..... előmenetelt
 tanusított ezennel Putics Mihályt ..... segéddé
 nyilvánítjuk.

Kelt..... Babócsa 1928. február 13-án.

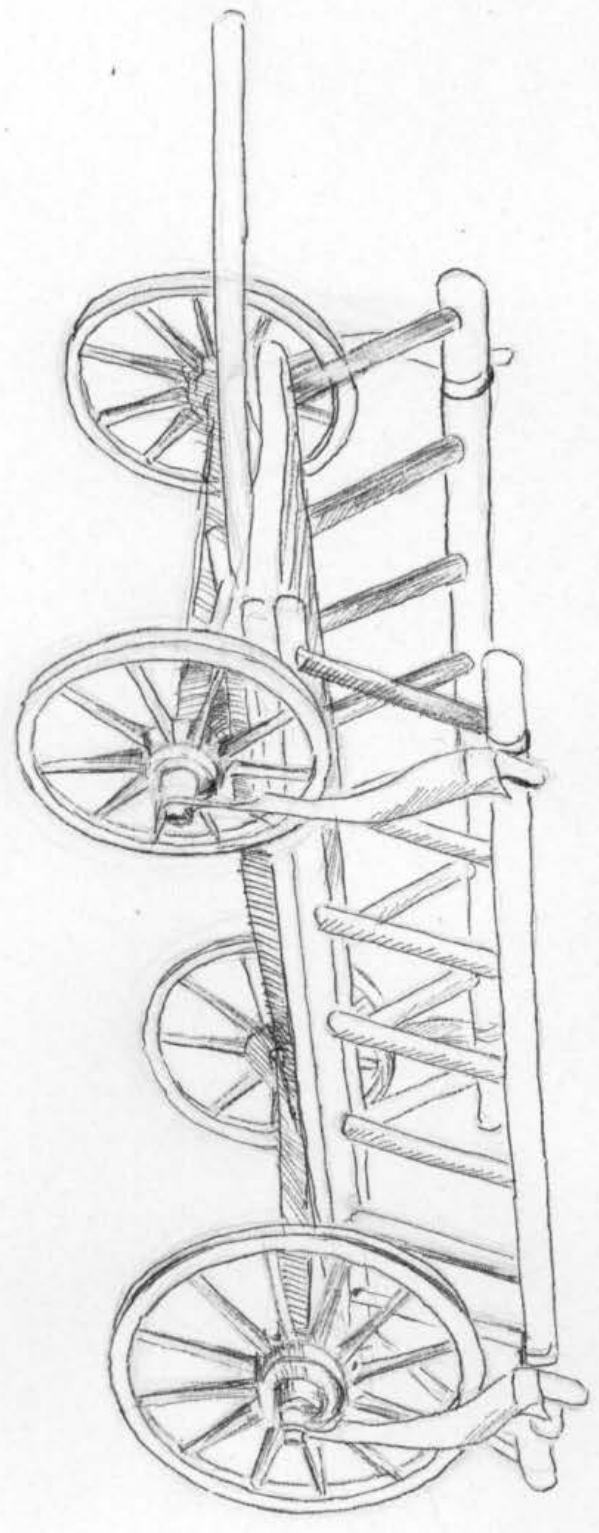
/P.h./: BABÓCSA ÉS VIDÉKE
IPARTESTÜLET
1894.Papp István sk.
.....
iparosKohn Béla sk.
.....
iparrestületi-elnök
alelnök

A másolat hiteles:

2. sz. melléklet

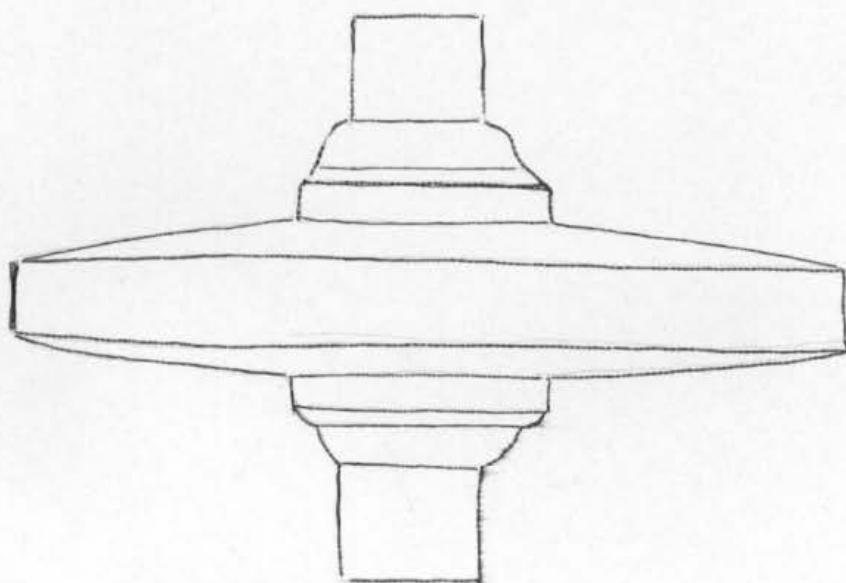
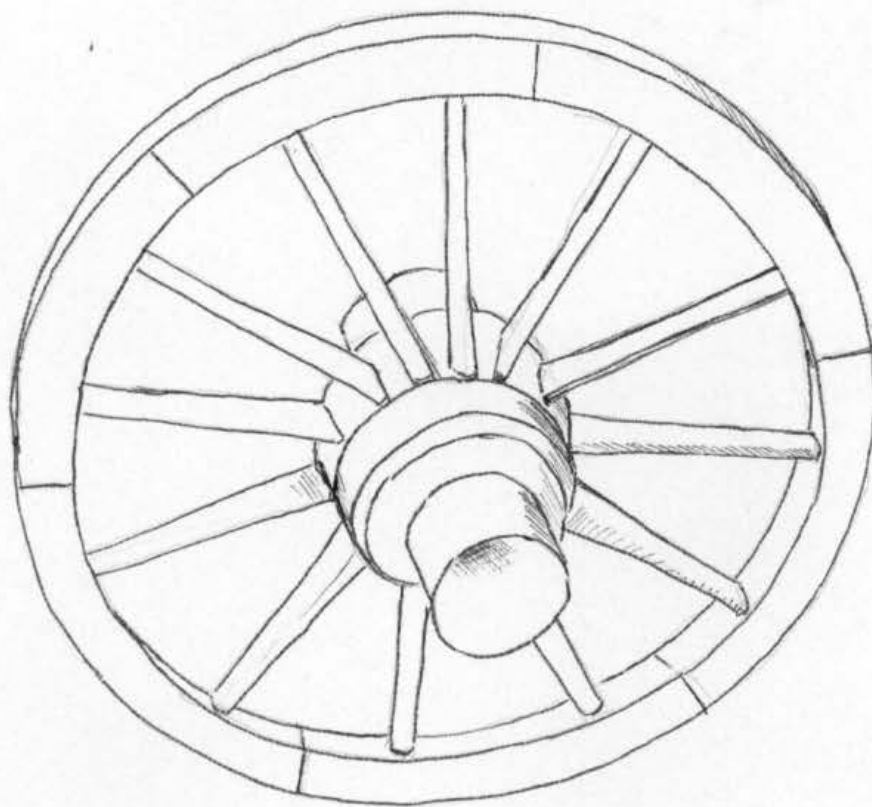

Sonogy Néprajzi Múzeum
487.
Képek 8. sz. 27

3 sz. melléklet

Somogy Megyei Múzeum
1487.
Képtári előtér

28-

Somogy Megyei Népszámláló Hivatal
14-11.
Kérelmi adattár

Lakatos mesterség

Név: Ifj. Jancsár József

Születési ideje: 1938. április 7.

Lakása 7584. Babócsa Kossuth Lajos u. 46.

Eredeti foglalkozása: lakatos

Jelenlegi foglalkozása: vállalati gépkocsivezető, - /otthon lakatos

Ifj. Jancsár József Babócsán született már, mert édesapja 1934-ben családjával együtt ide költözött és dolgozott, mint lakatos, cséplőgépes.

Az alábbiakban felsorolt és mellékelte dokumentummásolatok az édesapa id. Jancsár József életutját tükrözik:

1. Születési anyakönyvi kivonat,
2. Elemi iskolai végbizonyítvány 1912-es dátummal, kitűnő eredménnyel,
3. A mellékelte fényképek az iparostanonc-iskolai értesítő-ről készültek 1912/13, 1913/14, 1914/15. iskolaévről. Jó képességű diákra következtetnek, s egyben az akkori osztályozási formáról is hirt adnak.
4. Iparostanonc-Iskolai Bizonyítvány az értékeléssel együtt 1916-ban,
5. Vizsgálati bizonyítvány a stabil kazán fűtő és egyszerű stabil gépkezelőkre nézve előírt vizsgálat sikeres letételéről 1917-ben,
6. Bizonyítvány az 1917. évi Barcsi Fűtőházban tett szolgálatról,
7. Községi bizonyítvány a kifogástalan erkölcsi magaviseletről,
8. Bizonyítvány a Cs.Kir.Szab. Déli Vaspálya Társaságnál történt felvételi fogadalomról 1917-ben,
9. Értesítés a bevonulás alóli felmentésről,
10. Bizonyítvány a Duna-Dráva-Adria Vasúttársaságnál 1916-1924-ig eltöltött idő értékeléséről 1924-es dátummal,
11. Bizonyítvány a gázkezelő tanfolyam jeles letételéről 1926-ban,

12. Bizonyítvány a motorkezelő tanfolyam elvégzéséről 1927-ben,
13. Iparigazolvány a részescséplős ipar megszerzéséről,
14. Határozat a babócsai lakatos és részescséplő közszolgálatról 1945-ben,
15. Levél a tanulószerveződés megküldéséről.

Id. Jancsár József mindezt már elmondani nem tudja, mert 1945-ben elköltözött az élők sorából, de a szakma ismerete, szeretete tovább él fia, Ifj. Jancsár József személyében.

Ifj. Jancsár József lakatos, édesapja lakatosmester volt, nagyapja pedig a kovács szakma specialistája. Így tehát az édesapja mellett tanulta a mesterséget - akitől a műhelyt is örökölte. A Kaposvári Vasipari Kombinátnál szabadult. Otthon tanult a kiadott könyvekből /és jegyzetekből/ és a Kaposvári Ipariskolában /503-as/ vizsgázott 1956-ban. Inaséveit apja mellett töltötte 1953-56-ig. Édesapja nagyon szigorú, de jóindulatu ember volt. A munkában nem ismert tréfát, arra törekedett, hogy fia mindent megtanuljon a szakma fogásaiból.

A műhely a házuk udvarában helyezkedik el, egy külön téglalapú épületben, nagy üveges ablakokkal rendelkezik. A műhely 2 helyiségből áll - hozzácsatolva egy nyitott kocsiszin.
/1.sz.Rajz/

A műhely berendezése: az egyik helyiségben van 1 db asztal fiókokkal, 1 db 1800-as esztergapad, 1 db. oszlopos furógép, 1 db gyalugép, 1 db fémfűrész, 1 db állványos köszörű, 1 db szerszámos szekrény, 1 db 1000 mm-es esztergapad.

A másik helyiségben vannak: 1 db tűzhely, 1 db villanykapcsolószekrény, 1 db állványos furógép, 1 db köszörűgép, 2 db satupad, 2 szerszámos polc, 1 db szerelőakna.

A szerelőknát Ifj. Jancsár építette 1971-ben. A szerszámokat, mérőeszközöket a satupadok fiókjában, a szerszamos szekrényben, a polcokon és az asztal fiókjában tárolja. A satupadokon 4 db satu. Ezen kívül 1 db autógén és 1 db villanyhegesztő van a műhelyben.

Az eszközök megnevezése: Régi eszközök: régen zoll /coll/ rendszerűek voltak

Menetvágó, furó, villáskulcsok stb.
Kalapácsok,
Vágók: hidegvágók,
Lyukasztók /likasztók/,
Szegecshuzók és fejezők,
Lemezollók: kézi,
Lemezgyengető platni,
Körző, azaz cirkli /2.sz.Rajz/,
Pontozó,
Reszelők /különböző formájú, fogazatu és nagyságu/,
Tüzi forrasztófelszerelés /kovácskohó-fujtató/,
Kézi fémfűrészek,
Klupni /lemez hajtogatásához/,
Sikattyu /kézisatu/,
Köszörű /kézi hajtásu/.

Régen az anyagot a Hammerly szerszám és vaskereskedésben Pécsen szerezte be. Levél útján is lehetett rendelni. /Połstán elküldték/. Most az ország minden részében, ahol lehet kapni, ott szerzi be. Ujabb eszközök mérettendszerben vannak, ezeket Pécsen, Budapesten vették.

A villanyrendszerrel működő gépeket Ifj. Jancsár József szerezte be 1970-80-as években.

Maguk is készítettek szerszámokat /célszerszámokat/ pl: egy gépcsapágy öntéséhez: mintát /öntőmintát, öntőkanalat, keréklehúzáshoz, csapágylehúzáshoz: házilag készített lehuzókat, mert a gyáriak mérete nem mindig egyezett.

Régebben főleg mezőgazdasági gépek felújításával foglalkoztak. /Gőzgép, cséplőgép, robbanómotorok, kaszálógép, répadaráló, szecskavágó stb./

- 4 -

De kisgazdasági gépek javítását is /pl: daráló, eke/ végezték. Tüzi forrasztással készítettek vaslábrácsot, ablakrácsot stb. /Budapesten a Rózsadombon a Gűlbaba sírhelyén az ovális vasrácsot id. Jancsár József készítette, ez volt a szabaduló vizsgamunkája./

Ifj. Jancsár József sok régi házikészítésű célszerszámot és régi gyári szerszámot a Mezőkövesdi Gépmuzeumnak ajándékozott. /Mezőkövesd, Kőrísa u. 27./

Napjainkban a háztáji kisgépek javítását /robbanómotorokét/ is végzi. Kéziszerszámok javítását, háztartási /konyhai/ gépek javítását, vas- és drótkerítések készítését, javítását, vaskeretes ablakokat készít. De szerszámok élezését /köszörülését/ is elvégzi.

Régen a lakatosiparos a falu lakosságától elkülönült. A falu vezetőihez /jegyző, pap, tanító/ nem tartozott, a dolgozó paraszttal csak üzleti kapcsolatot tartottak. Az iparosok összejöttek, volt egyletük, helyiségük, könyvtáruk. A templomban is megvolt a padokban a helyük. A jó iparost tisztelték, "mester ur"-nak titulálták őket. Később a világháború előtt egy-egy iparost /gazdagot/ bevettek a "felsőbb rétegek" uri társaságába kártyázni, szórakozni. Pl: Babócsán a kéményseprő mestert /Gasparics/. Valójában azonban sohasem tartották "igazi uriembernek".

A háború után megváltozott a helyzet. Az 50-es években helytelenül ítélték meg személyüket, szerepüket a község életében. Ez azonban megszűnt. Ma megbecsült, jó szakemberekként tartják őket. Nincs elkülönülés. Beolvadtak a lakosságba, baráti körük változatos, tsz. dolgozók, értelmiségiek egyaránt megtalálhatók.

Munkájukra a községben nagy szükség van, mert a tsz-ben csak a nagyüzemi gépeket, eszközöket javítják. Szolgáltató ipar /KTSZ/ nincs ilyen szakmában.

Tehát a lakosság igényeit ezek a jó iparosok /szakmunkások/ látják el.

Babócsa, 1987. augusztus 21.

Iczócsa
/Vezér Dezső/
adatgyűjtő

Azonossági szám
1709 99 / 0013

Somogy ..... vármegye
..... város

Születési anyakönyvi kivonat.

..... 13. szám

Komlósdon --

Kelt: .....

1899./ezer nyolcszázkilencvenkilencedik ..... / évi
március hó 23. / huszonharmadik ..... / napján

Megjelent az alulirott anyakönyvvezető ..... előtt

Jancsár István .....

akinek állása /foglalkozása/: kovácsmester --

lakóhelye: Szentés 66. házszám --

s aki t az alulirott anyakönyvvezető --

személy nem ismer

és bejelentette a következő születést:

családi és utóneve: Jancsár István

vallása: római katolikus --

állása /foglalkozása/: kovácsmester --

lakóhelye: Szentés 66. házszám

születéshelye: Gyöngyösmellék

életkora: 30 / harminc ..... / éves

családi és utóneve Jancsá-r Istvánné született Kern

Emma .....

vallása: római katolikus --

állása /foglalkozása/: .....

lakóhelye: Szentés 66. házszám --

születéshelye: Barcs

életkora: 26 / huszonhat ..... / éves

A törvényes atya

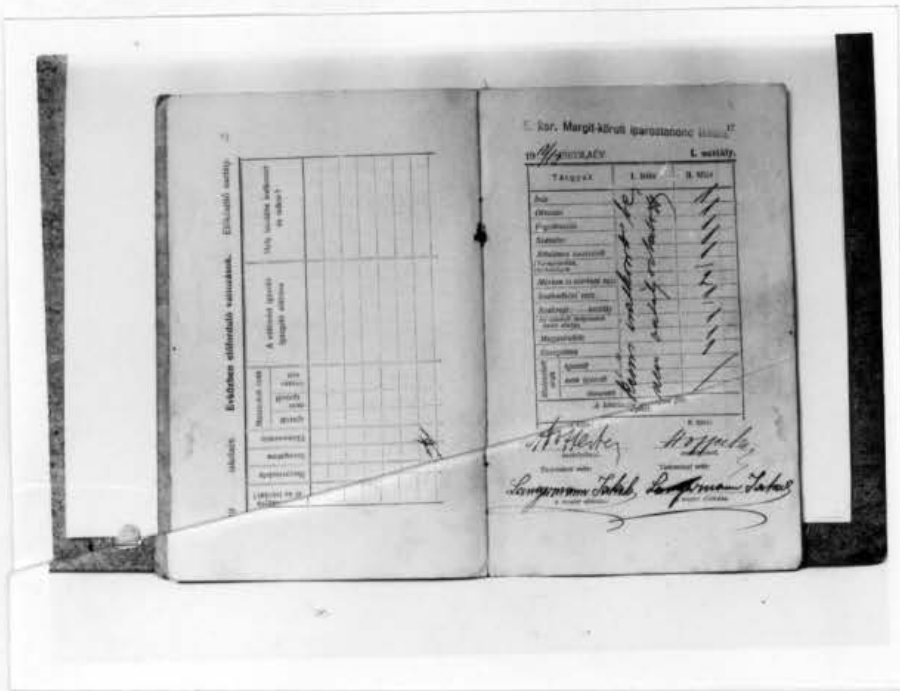
Az anya

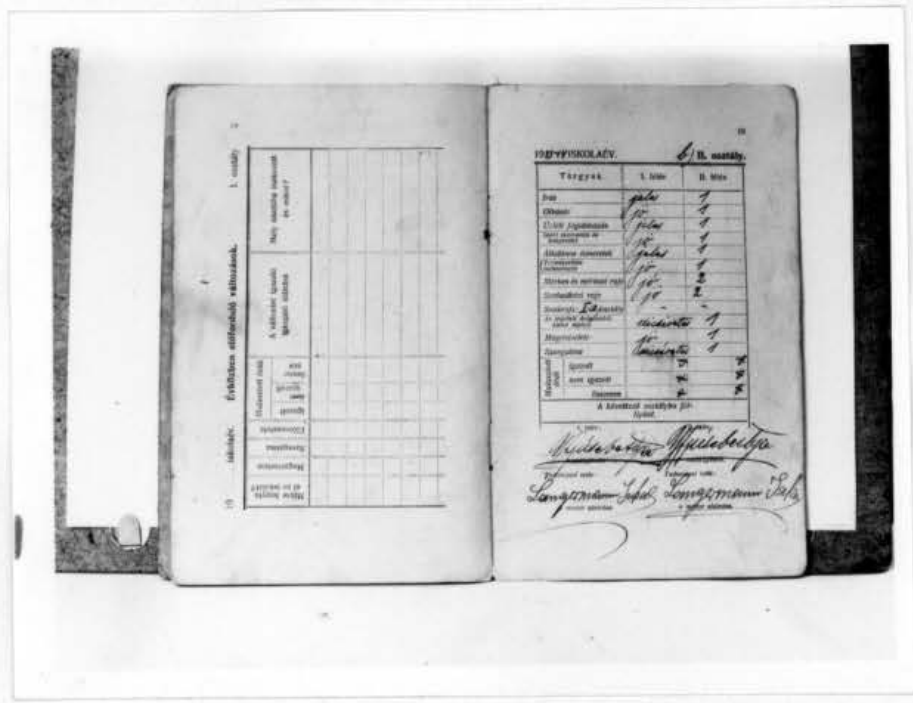
Fényképek az iparostanonc-iskolai ÉRTESÍTŐRŐL

1912/13.ISKOLAÉV I. osztály

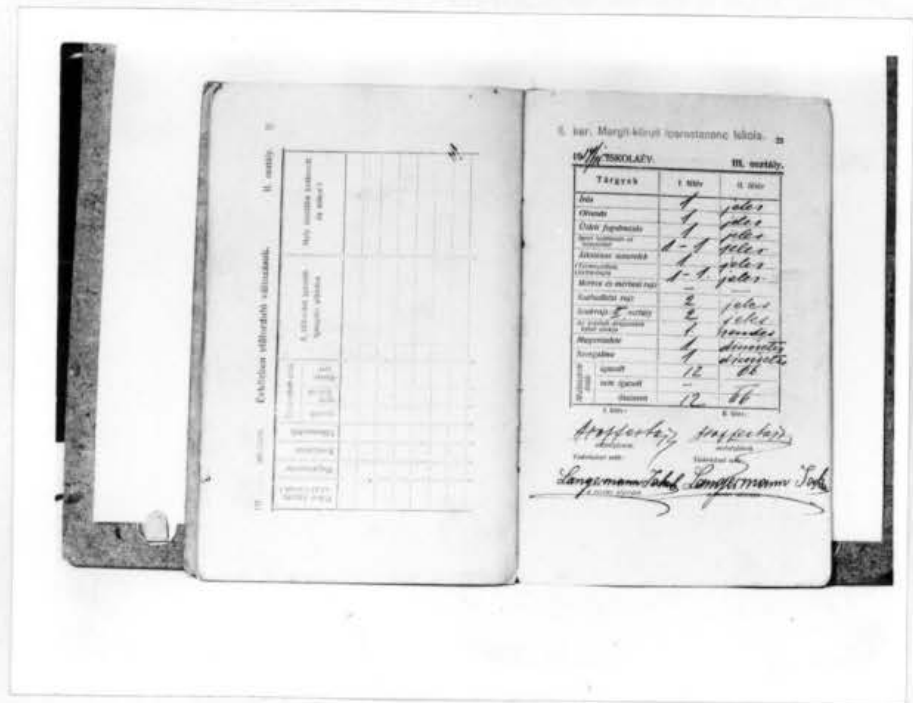

SOMOGY MEGYEI MÚZEUM
14-87-
Képzési adattér

1913/14. ISKOLAÉV

b. II. osztály

1914/15. ISKOLAÉV

III. osztály

Az 1908. évi XLVI. törvénycikk 7. §-a alapján bélyegmentes

.....7. törzskönyvi sz.

1911. tanév

ELEMI ISKOLAI
VÉGBIZONYÍTVÁNY

..... Jancsár József .....
ski Drávaszentes .....községben .....Somogy .....vármegyében
.....Magyar .....országban .....1899.évi március .....hó .....17: -én
született és .....Rom.Kath. ....vallásu, az elemi iskola mind a hat
évfolyamát az 19⁰⁵. iskolai évtől 191¹... iskolai év végéig
terjedő időben szabályszerűen elvégezte s ilykép az 1868.évi
XXXVIII. t.c.I., 48. és 49. §-ai által megszabott mindennapi
tankötelezettségnek eleget tett, ennek időtartama alatt az elemi
népiskolában .....példás .....magaviseletet és az elemi népiskolai
tantárgyakban általában .....kitűnő .....eredményt tanusított: írni,
olvasni tud, valamint az 1907. évi XXVII. t.c. 19.§-ának megfe-
lelően mint .....magyar .....anyanyelvű gyermek gondolatait magyarul
élőszóban és írásban érthetően ki tudja fejezni.

Nevezett az elemi népiskola évfolyamai közül .....
.....
.....
.....
iskolában végezte.

Minek hitelül jelen bizonyítvány az 1908. évi XLVI. t.-c.
7. §-ában foglalt rendelkezésnek megfelelően aláíratott, az is-
kola pecsétjével megerősítettett és kiadatott.

Kelt Drávaszentesen, 1912. decz. 29-én.

Karbuczky Imre sk.
.....
igazgató/tanító/

Iskola
pecsétje

A másolat hiteles:

Anyakönyvi szám 4/1915-16.

IPAROSTANONC-ISKOLAI
B I Z O N Y I T V Á N Y

..... Jancsár József lakatos ..... tanonc
/születési helye: Drávaszentes, Somogy vm. születési éve,
hónapja és napja: 1899.III.17. vallása: rk: újraoltatott..
1913.I.12/ Budapest székesfőváros II: kerületi Margit-köruti
szakir. iparostanonc-iskolája harmadik b/ osztályát az
19^{15/16} iskolaévben első felében

a következő eredménnyel végezte:

Írás..... 5349.sz.a. tanfelügye- Olvasás:..... lői végzés alapján	Természettan..... jó-jó technológia:.....
Üzleti fogalmazás: az ált. Ipari számvetés és könyvvitel : ismeretek	Mértan és mér- tani rajzolás:..... -
Általános ismeretek:..... hallgatása alól fel- mentve.	Szabadkézi rajzolás: jeles Szakrajzolás:..... jeles
	Írásbeli dolgozatok:..... - külső alakja

Magaviselete: ..... jó ..... Mulasztott igazolt órák: 24.
Szorgalma: ..... dicséretes ..... " nem igazolt órák: ..

Felsőbb osztályba föl-
léphet

Az előző iskolaévekben tanusított előmenetele:

I. iskolaév:	jeles
II. iskolaév:	jeles
III. iskolaév:	jeles

Budapest, 19¹⁶ évi január ..... hó 12: napján

Gerley Szevér sk.
.....
igazgató

Olvashatatlan aláírás sk.
.....
osztályfőnök

Bélyegző helye:

BUDAPESTII.KER.MARGIT-KÖRUTI
KÖZSÉGI IPAROSTANONCZ-ISKOLA

körbélyegző

A másolat hiteles:

CS.KIR.SZAB.
DÉLI VASPÁLYA-TÁRSASÁG.

Budapest, 1917.évi február hó 8-án

ÜZLETIGAZGATÓSÁG

o

1235 J
..... szám.

..... Jancsár József

..... lakatos

Barcs

Értesítjük, hogy Önnek, mint a vasuti üzem akadálytalan lebo-
nyolitása érdekében nélkülözhetetlen vasuti alkalmazottnak, a nép-
fölkelői tényleges szolgálat alól leendő felmentésére nézve a nagy-
méltóságú m. kir.kereskedelemügyi ministérium utján a nagyméltósá-
gu m.kir. honvédelmi ministeriumhoz, a fenti szám alatt javaslatot
terjesztettünk fel, amely javaslatunk elintézéséig Ön, a nagyméltó-
ságú m.kir.honvédelmi Ministeriumnak 1915.évi április hó 13-án
87817.szám alatt kelt magas rendelete alapján vasuti polgári alkal-
mazásban visszatartható, miértis a népfölkelői tényleges szolgálatra,
mindaddig amig tőlünk ezzel ellenkező utasítást nem kap, nem kell
bevonulnia.-

Ph

/A CS. KIR.SZAB. DÉLI VASPÁLYA-TÁRSASÁG
MAGYAR VONALAI ÜZLETIGAZGATÓSÁGA

helyett: /

Olvashatatlan aláírás sk.

A másolat hiteléül:

Cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság.

B i z o n y i t v á n y

Alulírottak bizonyítjuk, hogy ..... Jancsár József
 ..... lakatos .....
 az 1907. évi XLIX. törvényczikkben nyert felhatalmazás alapján kereskedelemügyi m.kir Minister Ur 1907.évi augusztus hó 28-án 58654. szám alatt kelt rendeletével kiadott "Vasuti szolgálati rendtartás" ban megállapított hivatalos f o g a d a l m a t mai napon előttünk a következő szöveggel letette.

"Én .....Jancsár.József..... becsületemre fogadom, hogy a reám ruházott teendőket lelkiismeretesen teljesítem, a szolgálat érdekeit szem előtt tartom, a törvényeknek, rendeleteknek, szolgálati szabályoknak és följebbvalóim utasításainak engedelmeskedem.

A vasutüzleti rendtartás által reám ruházott teendőimben hiven, pontosan és odaadással eljárók; a vasuti üzlet biztonsága, rendesége és szabályszerűsége, nemkülönben a táviró- és távbeszélő szolgálat szabályszerű ellátása érdekében minden lehetőt megteszek és a mennyiben a vasuti táviró állami és magántáviratok továbbítására is felhasználtatnék, az erre vonatkozólag már kiadott és még kiadandó szabályokat is pontosan megtartom és őrködni fogok a fölött, hogy a szolgálati szabályokat mások is megtartsák.

A hivatali titkot megőrzöm, a vasuti hadi forgalmat illető összes ügyeket, az erre vonatkozó összes segédeszközöket és intézkedéseket, akár saját tapasztalataim, akár mások közlése folytán szereztem azokról tudomást, mindenkivel szemben titokban tartom és teljes erőmből meg fogom akadályozni, hogy arra nem hivatottak ezen ügyekről, illetve segédeszközökről és intézkedésekről tudomást szerezhessenek".

Pauer Béla sk.
 hivatalnok

PH :

Olvashatatlan aláírás sk.
 főmérnök, fűtőházfőnök

/BARCSFÜTŐHÁZ

1917.VI-7

Cs.kir.szab.déli vaspálya t./

Másolat!

/Kézzel írott/

Községi Bizonyítvány !

bélyeg
1
korona
1914

Drávaszentes község előljárósága igazolja, hogy Jancsár József drávaszentesi lakos, aki 1899. március 17-én Drávaszentesen született az 1886. XII.t.r. 6.§-a alapján Drávaszentes Község Barcsi járás Somogy megyében bir illetőséggel, kifogástalan erkölcsi magaviseletű és büntetlen előéletű.

Drávaszentes 1917. okt. 3.

Olvashatatlan aláírás sk.

Embersics István sk.
bíró

PH:
/SOMOGY VÁRMEGYE
DRÁVASZENTES
KÖZSÉG
1908 /

A másolat hitelül:

917.X./7.

Pecsét:

A GŐZGÉPKEZELŐK ÉS
KAZÁNFÜTŐK VIZSGÁLÓ
BIZOTTSÁGA
PÉCSETT

Másolat!

CS.KIR: DÉLIVASUT TÁRSASÁG
BARCSI FÜTŐHÁZ

/bélyeg helye:/
30 fillér

Bizonyítvány

Alulírott hivatalosan igazolom, hogy Jancsár József lakatos - aki 1916. június hó 5-től kezdve szolgál - ezen idő alatt felváltva mint fűtő a vízházban s mint lakatos tett szolgálatot.

Barcs 1917. évi október hó 6-án

Olvashatatlan aláírás sk.
A fűtőház főnök sk.

A másolat hiteles:

..... 369 ..... szám
1917.

/bélyeg helye/
1 korona
1914

/pecsét helye:/
A GŐZGÉPKEZELŐK
ÉS KAZÁNFÜTŐK
VIZSGÁLÓ BIZOTTSÁGA
P É C S E T T

Vizsgálati bizonyítvány

Ezennel hivatalosan bizonyítjuk, hogy:

..... Jancsár József ..... -- .....ur
született 1899. évben ..... -- Somogy -- ..... megyében
Drávaszentes községben ..... a stabil kazán fűtő és .....
egyszerű stabil gép kezelőkre ..... nézve előírt vizsgálatot
a mai napon alulírt vizsgáló bizottság előtt sikerrel letette.

Kelt Pécs ..... 1917. évi október hó 7. n.

A vizsgáló bizottság:

Olvashatatlan aláírás sk.

Olvashatatlan aláírás sk.

Olvashatatlan aláírás sk.

A másolat hiteles:

Másolat!

PH:

DUNA-SZÁVA-ADRIA-VASUTTÁRSASÁG
/AZELŐTT DÉLI VASPÁLYA-TÁRSASÁG/

Ger-kir.-szab.-déli-vaspályá-társaság

28693/924.

B i z o n y i t v á n y ,

/bélyegek helye/

5000	5000
korona	korona
1923	1923

h o g y ..... J A N C S Á R J Ó Z S E F .....
született 1899. évi március hó 17-én D u n a s z e n t e s k ö z -
ségben /:Somogy vármegye, barcsi járás:/.....
1916.. évi ..junius hó 5-től kezdve ..1924.évi július hó 7--ig mint
l a k a t o s a Duna-Száva-Adria Vasuttársaság barcsi fűtőházában
.....
dolgozott, és hogy ezen idő alatt ..rábizott teendőket teljes...
megelégedésünkre végezte ..... ezennel bizonyittatik.

saját kérelmére
Nevezett ~~egyén~~ egészséges állapotban bocsájtatott el.

Kelt B u d a p e s t /1924. évi július hó 11-én.

PH:

DUNA-SZÁVA-ADRIA-VASSUTTÁRSASÁG
/AZELŐTT DÉLI VASPÁLYA-TÁRSASÁG/
magyar vonalainak üzletigazgatósága

Olvashatatlan aláírás sk.

A másolat hiteles:

Másolat!

17-87-
Néprajzi arató

BUDAPEST ÉS VIDÉKE
IPARI TOVÁBBKÉPZŐ TANFOLYAMAINAK
VEZETŐSÉGE

/bélyeg helye/
1000
korona
1923.

—
269. szám

/Pecsét Helye/
Magy.kir.iparokt.
főigazgatóság,
Budapest és vidéke
ip.továbbk.tanf.
VEZETŐSÉGE
/körbélyegző/

B i z o n y i t v á n y

..... Jancsár József .....ur,
aki ..... Szentesen .....-n ..... Somogy ..... megyében,
1899 ..... évben született, a m. kir. állami Budapest és Vidéke Ipari
továbbképző tanfolyamainak vezetősége részéről az 1925/26. tanévben
szervezett gázmotorkezelő-tanfolyamot, amelyen a különféle rendszerű
világítógáz-, generátorgáz-, benzin- és nyersolajmotorok szerkezetét,
működését és kezelését tanították, elvégezte s a vizsgálaton
ezekből az ismeretekből az alulírt vizsgáló-bizottság előtt ..... jeles
készültséget tanusított.

Kelt..... Budapest ..... 1926. évi ..... március ..... hó 27-én

Körtvélyessy Dezső sk.
.....
előadó tanár

Zauer Károly sk.
.....
vizsgáló-bizottság elnöke

.....
vizsgáló-bizottság tagja

Fekete István sk.
.....
vizsgáló-bizottság tagja

PH:
/mint fent/

Megjegyzés: Az osztályzatok fokozatai: jeles, jó, kielégítő.

A másolat hiteles:

44-
Somogy Megyei Igazg.
14-17.
K...

82
..... szám

/bélyegek helye:/

500   500
korona   korona
1922.   1922.

/pecsét helye:/

MAGYAR KIRÁLYI
TECHNOLÓGIAI ÉS
ANYAGVIZSGÁLÓ
INTÉZET
BUDAPEST

BIZONYÍTVÁNY

Alulírott vizsgabizottság bizonyítja, hogy Jancsár
.....
József ..... ur, aki 1899 évben Drávaszentes
.....
Somogy m. .... született, foglalkozására nézve lakatos
.....
a m. kir. Technológiai és Anyagvizsgáló Intézetben megtartott
mótorkezelő-tanfolyamot

elvégezte és a vizsgát jeles ..... eredménnyel letette.

A tanfolyamon az ipari és mezőgazdasági benzin-, nyersolaj-,
világítógáz- és generátorgáz-motorok, továbbá a személy- és
teherautomobilok, autóbuszok, mótoros ekék, traktorok, mótoros
csónakok többhengeres gyorsjárású benzin- és nyersolaj-mótora-
inak szerkezetét és kezelését elméletileg és gyakorlatilag ta-
nitották.

Budapest, 1927. évi február ..... hó 24. n.

Körtvélyessy Dezső
.....
előadó tanár.

Olvashatatlan aláírás sk.
.....
bizottsági tag.

Fekete István sk.
.....
bizottsági tag.

Zauer Károly sk.
.....
elnök

PH: /mint fent/

A másolat hiteles:

BARCSI JÁRÁS FŐSZOLGABIRÁJÁTÓL

6206. szám.

1927.

I p a r i g a z o l v á n y

..... Jancsár József drávaszentesi
 lakos, magyar állampolgár, született Drávaszentés városban
 /községben/ 1899 évben, az részescséplő ipar
 gyakorlásának az 1922. évi XII. t.-c.-ben megállapított felté-
 teleit saját /üzletvezetője/ személyében kellőképpen igazolta.
 Ennélfogva Jancsár József urat
 /urnót/ a képesítéshez kötött /szabad/ ipart üzö iparosok
 lajstromába E.14 szám alatt bevezettük és részére az
 részescséplős iparnak Drávaszentés város /község/
 területén gyakorlására az iparigazolványt ezennel kiadjuk.
 ..... ur /urnó/
 az ..... ipart csak üzletvezető alkalmazásával
 gyakorolhatja.

Kelt... Barcs, 1927. július 13. ....

PH: SOMOGY VÁRMEGYE
 BARCSI JÁRÁS
 FŐSZOLGABIRÁJA

Olvashatatlan aláírás sk.
 főszolgabíró
 .....
 mint elsőfoku iparhatóság

4191/1939. szám.

A barcsi járás főszolgabírójától.-

Határozat:

Jancsár József babócsai lakos ama bejelentését, hogy Drá-
 vaszentés községben gyakorolt részescséplő iparát Babócsa község-
 be helyezte át az 1922. évi XII.t.c. alapján tudomásulveszem.-

Barcs, 1939. október 25.

Olvashatatlan aláírás sk.
 főszolgabíró

PH: BARCSI JÁRÁS
 FŐSZOLGABIRÁJA

A másolat hiteles:

Iparigazolványát a 4900/1945. K.K.M. 4r. alapján
bemutatta.

Barcs, 1945. aug. 30.

Dr. Berta Gy. sk.
szolgabíró

PH: BARCSI JÁRÁSI
FŐSZOLGABÍROÍ
HIVATAL

Ellenőrizve

1949. VI/21.

Párkányi sk.
i. főtiszt.

PH: Barcsi Járás
Főjegyzője
Barcs

bélyeg helye:
30 fillér
1934.

Másolat !

46.

Barcs és barcsi járás Igazoló Bizottságától.

Somogy Megyei Igazoló Bizottság
14-87.
M. E. 1945. sz.

707./1945.sz.

H A T Á R O Z A T

Jancsár József -t aki Drávaszentés n
1899 év _____ hó _____ napján született és Babócsa
hivatalnál, üzemnél lakatos m. és részcséplő minőségben telje-
sit közszolgálatot az 1146 / 1945. M. E. sz. rendelet értelmében

I g a z o l t n a k

jelentjük ki.

Barcs, 1946. évi febr. hó 10. n.

PH.

Fodor József sk.
az Igazoló Bizottság elnöke

Horváth János sk.

Szabó János sk.

- Zádori dr. - sk.

Olvashatatlan aláírás sk.

Andri József sk.

az Igazoló Bizottság tagjai

Hetényi nyomda, Barcs

A másolat hitelével:

Másolat!

Barcsi Járási Tanács V.B.III.Ipari csoportja

59-146 1954 szám.

Tárgy: Tanulószerződés megküldése,

J a n c s á r József.

Babócsa.

Mellékelten küldöm a szerződést amelyet kikellet javittani, olyan formába, hogy a szerződést nem jól irtam be melyszerint a tanuló éve csak 2-év lehet eggyenlőre és visszamenőleg sem jól lett kiálitval, igy most a szerződés csak 1956, szeptember 1-én jár le.

Barcs, 1954. november 17.

PH:

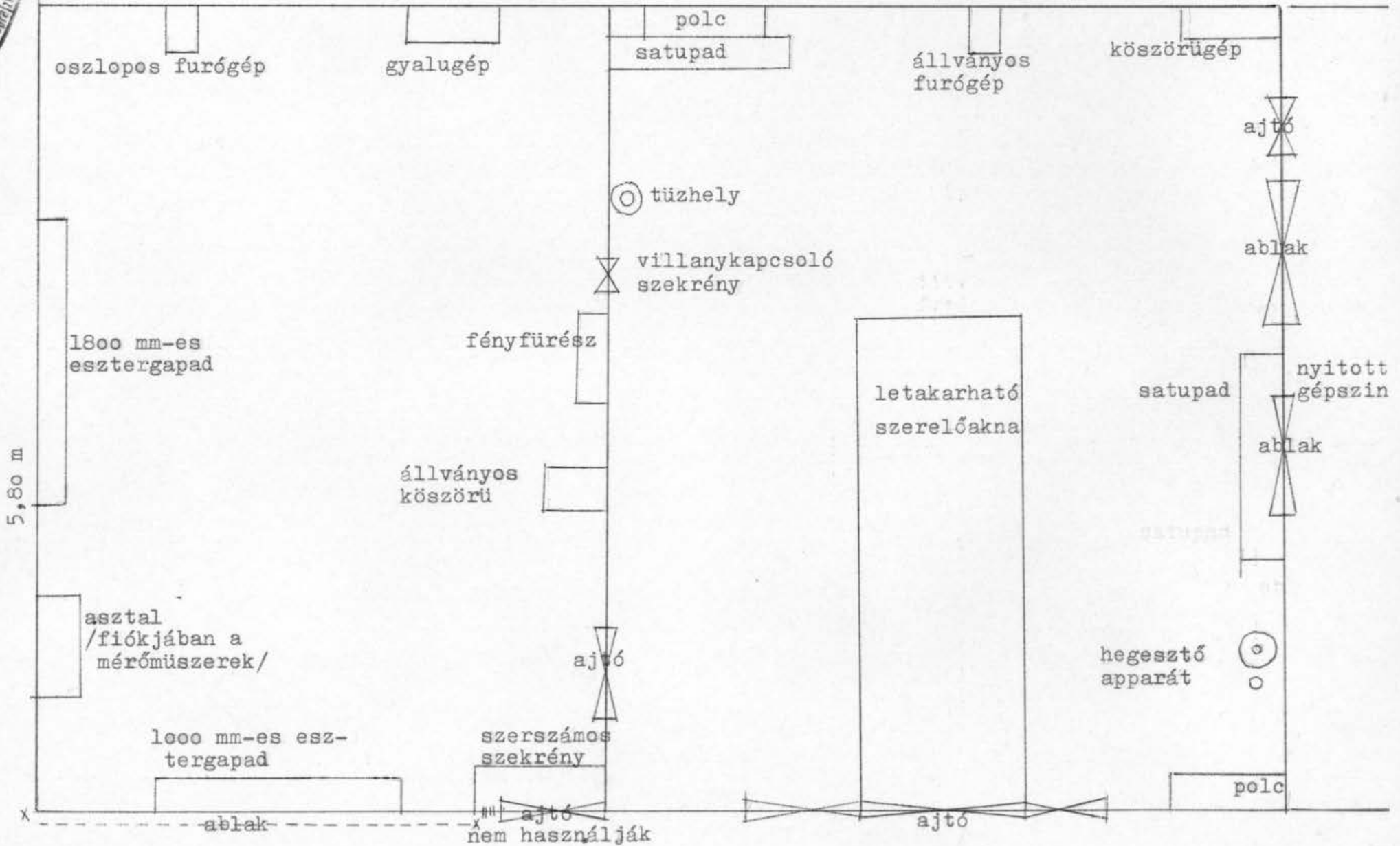
Bognár Lajosné sk.
ip.csop.vez.

A másolat hitelélül:

Babócsa

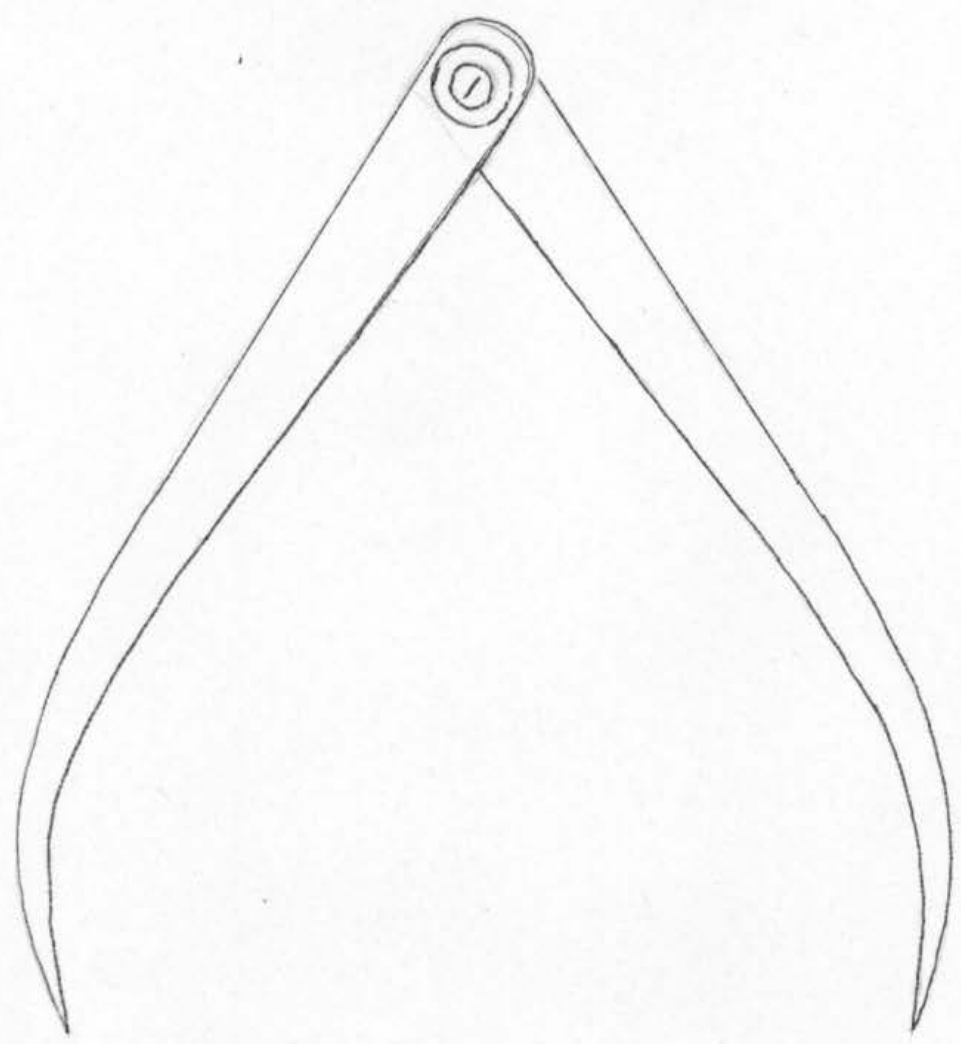
3,70 m

4,00 m

Somogy Mezei Műszaki
14-84.
Műveleti adatter

2. sz. Rajz
cirkli

Üvegezés

Arató Béla vagyok, 67 éves Somogyaracson születtem. Öt éves korom óta Babócsa községben élek. Nagybátyám és apám üvegezéssel foglalkoztak, műhelyük Babócsa községben volt. A községen kívül a környék kb. 10 községét látták el üvegezéssel. Én a kereskedő szakma mellett üvegező és képkeretező szakképzettséget szereztem.

Mint kisegítő családtag 1965-ig, utána főállásban üvegezéssel és képkeretezéssel foglalkozom. Fő tevékenységem az épületüvegezés, javítás, képkeretezés. Mivel gyermekkorom óta ismerem az üvegezést és foglalkozom vele, emlékszem az 50-60 év előtti állapotokra és fel tudom mérni a fejlődést napjainkig.

Az 1930-40-es években lényegesen kevesebb volt az építkezés mint napjainkban. Az épületek típusra más, kivitelezésre sokkal szerényebb volt. A polgárházak tulnyomóan fésűs típusban épültek, általában szoba-konyha éléskamrából álltak, ritkán fordult elő 2, azaz kettő szoba is. Fürdőszoba szinte ismeretlen volt. A szobán esetleg szobákon általában 2, a konyhán és éléskamrán 1-1 kisebb méretű ablak volt. Az ablakkeretek kisebb méretekre osztva, hogy törés esetén kevesebb legyen a kár. A szoba vagy szobák ajtóí, valamint a konyháé félig üvegezett, szintén osztott részekkel, a kamara teli ajtó volt. Egy-egy épülethez néhány négyzetméter üveg kellett. Kisebb távolságokra az üveges háton, üvegszállító rekeszbe /krosnyába/ szállította az üveget.
/1. sz. kép/

Az üvegezési munka elvégzéséhez elegendő volt egy asztal, amire a leszedett ablakkereteket ráhelyezték, azon a munkát el lehetett végezni. Ajtókat esetleg fixre beépített kereteket a helyszínen kellett elkészíteni. A munkafolyamat szinte napjainkig majdnem egyforma, csak a típusok és a méretek változtak.

1. sz. kép

Régebben általában 2, esetleg 3 milliméteres vastagságú síküveget használtak, napjainkban a 2 milliméteres üveg már csak képkeretezéshez kell. Régebben 1-2 fajta öntött /katedrál/ üveget tartottak az üvegesek, erre is kevés volt az igény. Ma egy valamirevaló választékhoz legalább 10 féle kell, síküvegből általában 3-6 mm-es-ig kell készletnek lenni.

Az üveges szakma a ritka szakmák közé tartozik, többnyire az asztalosok foglalkoztak üvegezéssel. Egy-egy nagyobb községben vagy városban volt üveges, aki egyben képkeretezéssel is foglalkozott. Üvegesek a szükséges nyersanyagot, üveget és egyéb üvegezéshez szükséges anyagot, segédeszközöket nagyobb szaktoltoknál, vagy nagykereskedelmi vállalatnál szerezték be.

3. sz. kép

Vékonyabb üvegsík leválasztásánál használjuk. Harapófogót szeghuzásra, kombinált fogó négy vagy hatlap fejű csavarok kicsavarásához, csőszorításhoz és egyéb munkáknál használható.

Csavarhuzó készlet: különböző méretű, ujabban csillagos fejű csavarokhoz is. Az újabb típusu tessauen ablakok csavarjaihoz való speciális kulcs, vagy a régebbi ablakokhoz különböző vastagságú kilincsek.

Kézi fűrész: ujabban használatos lécrögzítések beszabásához.

Kézi gyalu: lécrögzítések igazításához, ha vastagabb üveget használunk. Kalapács a háromsarkú szegecshez: a kalapács alakja: éle csonka háromszög alakú, mindkét vége egyforma, fontos, hogy az ütőfelülete ne legyen kopott.

Egyszerű kalapács általános szegelésre, kitt kiverésnél a kiverőkalapács, ütésére védőkesztyű, védőkötény, a kesztyű tenyérrésze vastagabb bőr anyagból legyen. A kötény ugyanis minél jobban ellenálljon az üvegl és esetleges törés vágásának.

Tapadókorong: gumi korong, amely az üvegen egy kar mozgatásával légritkulást okoz és a korong az üveghez tapad.

Üvegtáblák szállításához használják gurtni: két összevarrt textilszalag, üveg szállításnál az üveg alsó felébe akasztjuk mindkét végén és úgy visszük a nagyobb üvegtáblákat.

Üveghordó kampó: kb. 60-70 cm hosszú va, felső vége fogásra kiképezve, az alsó része derékszögbe meghajlítva, a meghajlított vízszintes részre filc, vagy egyéb textilanyag tekerve, hogy az üveget ne törje - nagyobb táblaüveg szállítására használjuk.

Régi kitt eltávolításához kitt kiverőkés: jó minőségű acélból készült, vastagabb pengéjű kés, amit kalapáccsal ütve használunk.

Kitt kenő és simitó kések: különböző szélességű és alakú finom pengéjű kések. Különböző horony /falcs/ vastagságoknál más-más kést használunk.

Mérővessző: collstok: van fából 1-2 méteres és fémből 1-2, vagy 3 méteres. Mindennemű méréshez használjuk.

Poroló ecset, mindennemű poros fa és fémrészek porolására használjuk.

Üveghordó rekesz /krosnya/ /4. sz. kép/ üveg szállításra használtuk, ma már nincs használatban. Körülbelül 50 cm széles, kb 10 cm vízszintesen kiszélesedő talppal. A magasságában 2 gurtni van és üvegek rögzítésére hosszirányban is két gurtni, amivel a vállra vesszük, a gurtni egyik fele fixre van kötve, a másik kapoccsal kapcsolható a krosnya alsó feléhez le- és felvevéshez. Régi időkben krosnyával egy épületre való üveget elszállítottunk.

Vonalzó: derékszög vonalzó: a vonalzót hosszú üvegek egyenes vágásához, a derékszög vonalzót derékszög ellenőrzésre vinklizésre használjuk. /4. sz. kép/

4. sz. kép

A műhely belseje: Az üvegvágó asztal, az üvegtartó rekesz, s a szükséges eszközök elhelyezése. / 5. 6. sz. kép/

5. sz. kép

6. sz. kép

A második világháboru előtti időkben amíg magángazdaságok voltak, egy-egy épület nyilászáróit az építető szekérrel beszállította az üveges műhelyébe, elkészülte után pedig haza szállította. A második világháboru után a körülmények lényegesen megváltoztak, részben a magángazdaságok megszűnésével a szállítás nehezebbé vált, részben az épületek méretei, nyilászárói ugy mennyiségben, mint méretben megváltoztak, szükségessé vált az anyag helyszinre szállítása és helyszini munkavégzés.

Az üvegezés munkafolyamatai:

Elsődlegesen az építetővel kapcsolatos kell teremteni. Megbeszélni a részleteket, az építető igényei szerint időben és üvegfajták szerint. Azután felmérni az anyagszükségletet és előkalkulációt készíteni. A felvett rendelés szerinti üveget a műhelyben kell előszabni. Segédanyagokat, szerszámokat elkészíteni és a végleges számlát megírni. A jelenlegi körülmények között az üvegesek rendelkeznek saját szállító eszközzel, vagy bérelnek. Az anyag helyszinre szállítása után meg

kell teremteni a lehetőséget, hogy dolgozni lehessen. Mivel egy épülőfélben lévő épületben legtöbbször semmilyen butorzat nincs, az üvegnek tároló helyet és munkaasztalt kell építeni. Ezt a kőművesek által otthagyt bakokból, vagy maradék téglából épített állványból készítjük, asztallapnak egy ajtólapot használunk.

Üvegezés előtt az épület nyílászáróit leszedjük és elkészülte után visszarakjuk, a nyílászáró szerkezetek gyakran változnak. A régi típusu hagyományos keretek külön külső és belső szárnyuk voltak. Ezt felváltotta az un. Tessauer rendszer. Ez a két keret külső belső/ csavarosan rögzíthető egymáshoz. Ez a rendszer tért hódított és kisebb-nagyobb módosítással csak ezt gyártják. A hagyományos keretekbe az üveget háromszög alakú szegeccsel rögzítjük és a hornyokat kittel tömitjük. A jelenleg használatos nyílászáróknál a rögzítés és tömités faléccel történik.

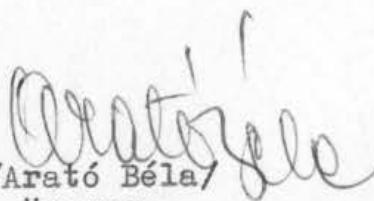
Az üveget a műhelyben csak sablonos méretben szabjuk elő, a tényleges beszabás a kereten történik. Minden kereten külön. Egységesíteni nem célszerű, mert a kereteknél kisebb méretkülönbségek vannak. Egy gyakorlott üveges kisebb méretknél vonalzót nem használ, szabadkézzel vág. Mostanában elterjedt az épületeknél a fémvázas portál. Ennek az üvegezésénél a rögzítőlécek csavarjait kisedjük a lécekkel együtt, belehelyezzük az üveget, a rögzítőléceket visszahelyezzük, a csavarokkal visszacsavarjuk, a fém és üveg közötti hézagot kittel tömitjük. Fémvázas tetőüvegezésnél az üveget kittágyba rakjuk, profilüvegezésnél és tetőüvegezésnél az erre a célra készült vizzáró tapaszt használunk. Javításoknál először a hornyokat /falokat/ megtisztítjuk, /a régi kittet kiverjük/ az üvegezést csak azután végezzük el.

18.
Somogy Megyei Húsz
14-17.
Mégsejt aratók

Az üveges szakmában a munka mennyisége nagyon változó. Tavasszal és nyáron csak kisebb munkák, esetleg egy előző évben megkezdett épület üvegezése és javítási munkák vannak. A több munka ősszel az épületek befejezésekor van, ilyenkor nem ritka a napi 14-16 órai munka. Az üveges ipar, ha valaki becsületesen dolgozik normális megélhetést biztosít, de célszerű még mellette kiegészítő munkát végezni, a tavaszi és nyári időben erre van lehetőség.

1980. évben nyugdíjba mentem, de nyugdíj mellett működési engedéllyel jelenleg is dolgozom. Legkisebb fiam is üveges. 1981-óta önálló kisiparos. Családunkban ő a harmadik generációt képviseli.

Babócsa,
1987. augusztus 21.

/Arató Béla/
üveges

Arató Béla a honismereti szakkör alapítója Babócsán. A szakkör gazdag gyűjteménnyel rendelkezik, s e néprajzi anyag nagy része az ő aktív gyűjtő munkájának köszönhető.

Az üvegező szakmában elismert szakember a megyei KIOSZ-tól többször kapott elismerő oklevelet.

Babócsa 1987. augusztus 21

Zomboriné Gaál Borbála
megbízott szakkörvezető